

Linie i topografie

Rysunek jest jak podróż, bo chociaż dysponujemy pewnym bagażem wiedzy i mapami określającymi jej topografię, to jednak zawsze udajemy się w nieznaną i nieustannie jesteśmy zaskakiwani tym, co spotykamy. Struktura drogi układa się bowiem jakoś inaczej, transparentność warstw obrazowych sprawia, że widzenie oka jest zwielokrotnione, a myśl dokonuje synchronizacji spotkanego z oczekiwanym i wyobrażonym. To linia jest tym dynamicznym wektorem obecności, a równocześnie nośnikiem zawiązujących się kontekstów, ustanawia granice po to, aby za chwilę je przekraczać, nazywa – jednocześnie przekreślając konkrety, obiega przedstawiane epizody, przywołując źródło, początek zamysłu. Rysownik powołuje do egzystencji taką formę istnienia, która jest swoistym zapisem pamięci, śladem przejścia – *trace de passage*, a która jednocześnie coś odsłania, nazywa. Poprzez doskonałość struktury i formy stara się zdobyć niematerialną wiedzę o świecie, powołać do istnienia przedmiot, który nasyci jego lub czyjaś egzystencję treściami i wartościami. Rysunek niejako sonduje rzeczywistość, bada, analizuje to, co może być, i to, co być mogło. Konstytuuje byty materialne i niematerialne, nadając im nową, duchową obecność.

Nie sposób zdefiniować granic rysunku, jeśli istnieje, to przebiegają raczej sferą odczuć i myślenia, aniżeli w kategoriach opisywalnych materii artystycznych. To twórca poprzez swą predestynację umieszcza dane dzieło w obszarze przynależnym rysunkowi, a nie innej dziedzinie. Już Cenino Ceniini, autor ostatniego technologicznego traktatu artystycznego średniowiecza, pośród licznych wskazówek i rad, jakie zawarł w *Libro dell'Arte*, zamieszcza znamienne uwagę dotyczącą tej dyscypliny. Pisze on o budzącym się w twórcy „odczuciu rysunku”, które jest efektem quasi-mistycznego uzmysłowienia natury. Odczucie pewnej prymarnej przestrzeni kreacji, pierwszej warstwy definiowania formy.

Rysunek jest szczególną transkrypcją tego, co Paul Evdokimov nazywa „myślą bezpośrednią”, to czyni go tak nadczułym i pozwala uwalniać potencjał ekspresji, ostatecznie zaś elementy, jakimi dysponuje, nadają mu wyznacznik niematerialny. Jest to wyjątkowo istotny czynnik w procesie dydaktycznym, gdyż to tutaj znajduje się, wyodrębnia i nazywa indywidualny rodzaj rysunkowego „pisma”. Ważne jest wówczas zachowanie proporcji pomiędzy przyswajaną wiedzą, eksploatowaną wyobraźnią a eksperymentalną i ekspresyjną ekspansją działania.

Jak zawsze nieocenione są lekcje mistrzów dawnych. Można zastanowić się w tym miejscu, o czym myślał Dürer, rysując oderwane skrzydło kraski, stając bezpośrednio wobec matrycy Logosu; być może jego intencją było to, aby przesunąć granicę widzenia, wypełnić lukę między impresją a wiedzą, dając się porwać obrazowi, którego nie oczekiwał. Kontemplując obraz nieskończoności podzielnej na linie. Każda zaś pojedyncza linia jest kluczem do tajemnicy owej doskonałej proporcji, podobnie jak XII-wieczny labirynt na fasadzie katedry w Lucca, nieskończony na zewnątrz i wewnątrz, lecz jednocześnie uchwytne i matematycznie weryfikowalny.

Tak jak nie można myśleć bez słów, tak nie sposób rysować bez linii. Linia to język rysunku, linia, która również tworzy litery, stanowiąc poniekąd genezę myślenia. Jest swoistym pierwiastkiem pojęć. Granica pomiędzy językiem rysunku a językiem pojęciowym jest tajemnicza, wręcz metafizyczna, każdy autor, twórca, uczestniczy w tym dialogu odnajdywania i poszukiwania. Ta wspomniana na początku podróż w nieznaną jest ciągle fascynująca, jej horyzont bowiem nieustannie się przesuwa.

Marek Haba, *Biała linia*, 2015, akryl, karton, 100 × 70 cm, dzięki uprzejmości artysty

W wystawie wzięli udział:

prowadzący pracownię: prof. zw. Stanisław Górecki, prof. UR Dorota Jajko-Sankowska, prof. UR Joanna Janowska-Augustyn, prof. UR Marlena Makiel-Hędrzak, prof. UR Renata Szyszlak

oraz: Maciej Banasik, Magdalena Bąk, Dominika Biela, Agnieszka Błat-Sito, Elżbieta Brynecka, Jakub Bukowski, Bernadeta Cypryś, Justyna Foszcz, Katarzyna Foszcz, Aleksandra Garbacz, Danuta Głodzik, Małgorzata Górską, Artur Grabowiec, Anna Gruszczyńska-Chruściel, Marek Haba, Rafał Jedynak, Paulina Kaczmarek, Klaudia Kamińska, Beata Klimkowska, Anna Kochan, Natalia Krzywda, Kazimierz Łach, Agnieszka Mazur, Karolina Moskwiak, Magdalena Niżnik-Misiak, Liliana Nowojewska, Wiktoria Ostrowska, Małgorzata Ożóg, Aneta Panas, Anna Papiernik-Wojdyła, Berenika Pawlak, Agnieszka Pawlikowska, Paweł Pawlikowski, Marcin Pecka, Renata Pelczar, Arkadiusz Popek, Dominik Porczyński, Anna Pytlarz, Magdalena Rzerzicha, Kamila Samson, Agata Starczak, Wiktor Steciński, Małgorzata Stopyra, Katarzyna Strzępek, Beata Szajna, Tomasz Sz wajka, Klaudia Świątek, Aneta Urbanek, Irena Irka Walat, Jolanta Więclaw, Magdalena Wilk-Dryło, Sylwia Wójcik

Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie, kwiecień-maj 2017

Kuratorki: Dorota Jajko-Sankowska, Renata Szyszlak

Powyższe teksty ukazały się w katalogu, który towarzyszył Wystawie Pracowni Rysunku Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego.